

پازار — ۱۵ شباط ۱۳۴۱

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده

« وقت » مطبعه سنده

متصل گوشه باشند

نومرو ۲

صاحب و مدیری

محمد مسیح

ایکنجی سنه — نومرو ۳۱

آب و شراطی

منه لکی ۳۵

آلنی آیونی ۱۲۵

فرق العاده ۱۰۰

ایچون ۱۰۰

غرضشدر

مجموعه من ۱۰۰

طبعی تفسیر ایدلین

آثار اعاده ایدلین

ملکی تحریک

در آیه برنجی دارنده بشهر کونلری میبار ، علمی ، ادبی ، اقتصاد ، فنی رسمی مجموعه در

«کنج خرسیتانلر جمعیتی» نك مقبلی ماضی

اوج نسخدن بری مجموعه مرده کنج خرسیتانلر جمعیتك حقیق مہیتی کوسترن ترجملری اوقویانلر ظن ایدولرکه ووجلرندہ تورکارہ قارشى براہل صلب روحى یاشاسانان میسوزلر قویو متعصب، یاباس قیابتلر کیسهلر در . حالوکه حقیقت بویله کلدور . بومبشرلرک هر بری رسمولده کوردیکیزکیز کئی تام برحتملندور . چارشى قاپو ، بک اوغلی کنج خرسیتان جمعیتلرندہ ، جفال اوغلی تعاون یوردندہ حالا بویتلرہ صیق صیق تصادف ایدوسکیز . اسکیدن غیل پونتوس دولتی اراضیسنده ارضرومده استرداد لرندن اول طرسوسده ، غازی عتباہده ، آطنهده ، ازمیرده بونلردن یوزلرجه واردی . الیوم مصرده ، هندستانده ، چینده ، ژاپونیاہده بونلرک بیکارجهسی واردز . میسوزلرک ایشلرندہ متخصص اولق ایچون اونلر دارالقونده آریجه تحصیل و تربیه کورورلر . کنج خرسیتانلر جمعیتی کاتب عمومیکی (Secretary) آریجه برمسلاک حاله کشدور . بزدیگر نسخمه مرده کنج خرسیتانلر جمعیتك آنادولو استیلاسی سنه لرندہ حاضرلادی اصرار انکیز برلوحه بی کوستره چکیز .

«حضرت عیسیٰ اچرہ ملہ شافہرلر» رده

ترجمی : مظفر شریف محروی : ازمیر آمریقان قولله ڈی مدوسلرندن رالف هارلو

شمس الدین

رالف هارلو

نہایت جامع تعصی اولیہ قیزیشدی کہ اونک کلیسانک عبادتلیرہ اشتراک ایدوب ائہدیکی تحقیق ایدیلوردی . کلیسانک عبادتلیرہ اشتراکی تحقیق ایدنجه ، بوکا دوام ایتدیکی تقدیرده ، امام موقعی قایب ایدمجبکی اخطارلیہ تهدید اولوندی . بو سیدین بر زمان ایچون شمس الدین کلیسانک عبادتلیرہ اشتراکی ترک ایتدی . اوسنه یاز تعطیلندہ شمس الدین انکیزجه دوام ائمکی آرزو ایدیوردی . زوجہم وین تورکجه اوکرنمک ایستہدیکمزدن درس مبادلہسنه راضی اولدق . او بزہ تورکجه ، بز اوکانکیزجه اوکرتہ چکدک . بو حقیقت آرایحیسنک هر صباح آمریقان

کچن نسخدن مابعد ۱۹۰۸ انقلابیله عثمانلی ایمراطورلنک هرکوشهسنه حریت نعمملری یایلدی زمان شمس الدین کسندی کسندینہ حقیقی نرہده بولورسه قبول ایدہ چکمه قرار ویردی . بو صیرہده حریت افکاره مالک کریدلی بر مفتیہ راست کلدی . مفتی اوکا انکیز ملتہ ، انکیز ملتک عادتلیرہ و دینہ عائد چوق شیلر آکلاندی . بو مفتی اون آلتی سنہ انکیز ادارهسنده خدمت ایتشدی . بو سیدین انکیزلر ایچون غایت ایی تلقیلر بسلہ یوردی . شمس الدینہ ، یالکیز خرسیتان حیاتی و خرسیتان یوللری دکل ، عینی زما تده شیعہ یه قدار اونک اسلامفہ عائد هیچ دوشونمہدیکی شیلری ده آکلاندی . اوکا اسلامفلک مکمل اولمادیقی ، اسلامق اخلاقیاتک سیاه لککلرکی کوستردی . بو زمان ، شمس الدینک انکیزلرک دینی ممکن اولدی قدار اوکرنمکه قرار ویردیکی زمان اولدی .

سیستمنی مقایسه ایدیه بیلیوردی . تبعلریزه الهی وهبرلک ونور ایچون مکرر دعالر علاوه ایدیلیوردی . ایشته بوغضرل تأثیریه درکه شمس الدین حضرت عیسی به حقیقی یولجیلردن بری اولدی . اونک معنوی حقیقی آکلایشته هیمز حیراندی . بوکون حضرت عیسی نك « سز ارضك طوزی سكر . طوزده چاشنی قایب ایدرسه اوفصل لذتی بولور » دیدیکی اوفویوردی . شمس الدین یوزیزه باقدی وده یوردی که : « بوسوز نه قدار دوغرو ! طوزسز هرشی طاتسزدر . بوملکته کی انسانلرک اکثریسی بویهدر . بوملکته کی تورک جوجوقلرنده حقیقی حیات یوق ، اونلر ساده موجوددرلر . بنده اونلرک حیاتیه بر لذت علاوه ایدیم » ینه باشقه بر کون حضرت عیسی ایله حضرت محمدی مقایسه ایدهرک سویله یوردی : « اوزاقدن محمده ، عیسی ده اقلرده کی داغلرک ایکی بویوک تهسی کی کورونویوردلر . ایکی ده انسانی جذب ایدن قدرتی شخصیتلر . فقط انسان « محمد » ده نیلن تبیه یاقلاشدنی نسبتده روخلک تطمین اولونما دینی آکلار . اوزاقدن عظمتی فقط حقیقته بوش ؛ روچه آغاقلرینک سرین سایه لرینی ، حیات ویرن منعلرینی سرپه یین برشی . یورغون و آج بر روچه زکینلکدن باشقه راحت ورکودت ویرمه یور . انسان « عیسی » ده نیلن تبیه یاقلاشدنجه اوتیه یی اولنبتده کوزل و جاذب بولور . یورغون روحلر ایچون اوراده یشیل و سایه دار مأوالر ، صوصاش روحلر ایچون کوچوک ایرماقلر وار . انسان کیدیکی یوللرده کوزل چیچکلر بولور . اونک سایه لرنده داها زیاده درینلکدرینه نفوذ ایتدیکجه انسان اونی داها جاذب کورور . اوزاقدن کورور . له مین پك چوق خارقلر یاقلاشدنجه فرق ایدیلر . شمس الدینک بر جوق سوزلری فوق العاده بر طبیعی ، معنوی حقیقلرک درینلکدرنده بویوک بر آکلایشی افشا ایدیوردی . برکون بکا دیمشدی که « بیلیورمیسکز ، میسترهارلر ، صاف ، عالیجناب وسون بر قبله کلیدی ایچون بو دنیا به هر جوجوق خرسیتان اولارق کوزلرینی آچار . انسانلر یالکزی یالکش فکرلر اوکریه تیلدیکی وایله بو بودکلری ایچوندکره یاشلاندنجه عیسی دن یوزلرینی چوریوردلر . »

حضرت عیسی یی دنیا نك خلاصکاری اولارق تفکرایتدیکجه بوتون انسانلرک خلاصی ایچون اولان عشق فوق العاده بر صورتده انکشاف ایدیوردی . مملکتی اداره ایدن تووک حکومته قارش بویوک بر عداوتی واردی . فقط بو عداوتیه

مکتبه نك تارلاسنده کی اویمزه تحصیل ایچون کلیدی یازکونلرینی هیچ اونوتامیه چخ . اونکله آشناغمز همن کوزل بر دوستلغه منقلب اولدی . برکون اوکا آجیقجه حضرت عیسی نك دستورلرینی اوکرنمک آرزو ایدوب ایندیکی صوردیغمز زمان آنی اولارق الک چوق بوتی اوکرنمک ایسته دیکتی سویله دی . بوسورتله ، تورکجه وانکایزسه . انجیللر یان یانه اولارق انجیل درس لرینه باشلادی . الک اول حضرت عیسی نك انسانی اخروی سعاده ایریشدیرن یول اولارق کوستردیکتی دوقوز دستوری اوکرندی . « قلبی صاف اولالر نه مبارکدور ، زیرا الهی اونلر کوره جکلردر » کلیدیکی زمان چهره سنده اویله بر آلهو بارلا یوردی که کندی قلبیه بو معنوی حقیقی قبول ایتکه حاضر دی .

رالف هارار ، همشیره سی ، میستر برع

یازک نهایتیه دوغروایدی . قان برادریم میستر بهرجه همشیره مکتبه کی میسوتنر محیطمزه تازه قوتلر اولارق داخل اولدیلر . تشرین ثانیده . نیم مسای اودامده هیمز دعا ایچون دیز چوک یوردی . دعالری بعضاً دیز چوکوک ، بعضاً اسلام طرز نجه آیاقده والریمزه سایه آجیلش یاییوردی . تبعلریز ایرله دی . آرتق حضرت عیسی نك انجیلده کی جماعت وعاله ایچون وضع ایدیلن اخلاق تملی ایله قرآنده کی تعدد زوجاتی وچوروک اخلاق

بونلردن باشقه هر دولو اذايده معروض قالاچقدی .
جامعهدهکي موقعندن محروم بیر اقلیدی . محله قهولر نده ، سوقق
اورتالرنده شمس الدین علمینه که فنا شیر ایجاد ایدلدی ،
اطرافه انتشار ایتدی . فقط بونلرک هوسی بالاندی . آمریقان
مکتبهده که متعصبلردن بش اون تورک طلبهسی کندسی آرالرنده
شمس الدین اولدورمه قرار ویردی . بوکا قرار ویرلردن
بریس اوزمان همشیره ملک اوند اوطوریوردی . اونک آغزندن ،
دورلو دورلو وساطله ، مکتبهدهکي اوکوچوک غریبک پلانلری
اوکوره نیبوردق .

برکون مکتبک تارلاسی شمس الدین توقیف ایتک ایچون
کونده ریلن عسکرل طرفندن ساریش بولدق . مقصد شمس الدین
عسکره آتی و جنق قلعه ایلری خطرلردن برینه سوق ایتمکدی
فعلاً خدمته مقابل اوزمان بدل تقدی قول اولونوردی . بوندن
باشقه کوچوک ایکن قیریلدیغندن هنوز شمس الدینک باجقلرنده
بر آز سقطلق واردی . فقط برتورک جماعتنده هر زمان عدالت
حکم ایتر . جبهیه سوق اولوناچندن اوقادار امیندکه اونی
ممکن اولدینی قدر صافلامه قرار ویردک ، پک چوق امکلردن
صوکرا ازمیرده انی دوستلر بولدق . اونلر شمس الدین انکیلر
استانبولی قح ایله تورکیای اساقی آنتده قیوراندینی بویوندوروقدن
قورتارنجیه قدر اولرنده صافلا باجقلردی ، ایچمزدن که بدین
اولانلری ییله انکیلر قوللریک بوسفورک کنارندهکی شهره برایی
هفته ظرفنده مظفر بردخولندن باشقه برشی دوشونه بوردی .
خولیمزه بیله کلیم بوردیکه المسایتیک اوکنده هنوز اوچ مشوم
ییل وارد . شیمدی قیصهجه شمس الدین خاسل قاجیره حقدق ،
بونز آکلاتیم ! همشیره مله برمیسیونر آرقداش اسلام قادینلری
کبی ایجه چارشافلاندقدن صوکرا بزم اوه کلچکار ، اودن
چارشافلره اسلام قادینی قیافته کیرن شمس الدین آلاچقلردی ،
ازمیردهکی دوستلریمز که اوستکورتوره جکلردی ، بزدیز چوکدک .
اللهه نیازله دوستمزی اونک اللریته امانت ایدیوردق . آياغه
قالدیغیز زمان شمس الدین بشوش برتیمله یوزمزه باتیوردی
اودمده اونک آغزندن ایشتیوردق : عینی ایچون اولمکدن
قوروق دویمایورم . آریلاچغیز آندی ، شمس الدین ازمیره
محکمله قرده شمله آچیقجه کیتمه قرار ویردی . دیوردی که
عیسیه ایمان ایتدیکم ایچون اوتانمایورم . بوسیدندرکه (او) ندن
اوتانیورمده کبی بویله تبدیل قیاقله یاقلاقی ایستمایورم .
کیجه کوردیکی رۇیا اوکا پک زیاده تأثیر ایشدی . شمس الدین

او ، تورکر آراسنده بالکیز قالا یوردی . مکتبهده تورک طلبه
لرینک اکثریسی تورک حکومتی اداره ایدن ظالم رهبرله قارشى
آچی نفرتلری بزه بر سر اولارق تودیع ایدیورلردی . پک
انی خاطر لایورم ، برکون بونلرک آراسندن آنادولونک
ایچمزلردن کیش برطله بکا کلدی . کوزلرنده باشلره کندیسینک
شاهد اولدینی اونی قتل عاملینی ، بوقورقونج شیرلی آکلاتدی .
واک بویوک آرزوسنک آرتق انکیلرک کلوب بوجوشی تورک
ادارهسی ده ویرمهسی اولدینی سوله دی . جنق قلعه حریرلرینک
دوام ایتدیکی کونلرده ایدی ، انکیلر دونا نامسنک ازمیرک
قلعه لرینی دوککه باشلادینی صباح شمس الدین بکا کندسی یازدینی
بر « تیز » ی ویردی . هنوز خرسدانی رسماً قول ایتمه مشدی .
(تیز) نی کیمسه کوسترمه مکلمک ایچون رجا ایتدی . فقط
شیمدی بونی هرکسه اعلان ایتمه مکده برسبب یوق ، شوسطرلر
اونک (تیز) ندن بر بارچهره :

بوصباح ملک سسلریله اوایندم . دیوردی که : « آرتیق
اویان ، مشوم کونلر نهایت بولدی و حریت کلدی . » بوسسلر
ملیکلرک دکل ، انکیلر طوللرینک سسسی ایدی . بکا بر ملک
عدالتی ، حریتی فصل سولرسه انکیلر طوللری ده اویله سوله
یوردی . (بزرگوز باشلرینی دیندیرمک ، قتلعه نهایت ویرمک ،
ظلمک سلطنتی ازمک ایچون سسله نیورز) ایشته انکیلرک
طوللری بونی سوله بوردی . بوم اودمان باشلادینی زمان ،
انکیلرله صمیمیتی اظهار ایچون ، ازمیر شهری جوازندن زنکین
بر تورک انکیلر بیراغه التجا ایشدی . بز آقسام اولونجه
انکیلرلی قلعه لک صاحبی کوره جکمزده اوقادار امیندکه ...
همیات بویله اولمادی ... بو موقعیتلرک ازمیردن پک چوق
جانلرک قایب اولمسی ایدی .

شمس الدین ده پک بارز برعائله محتی واردی . بالخاصه ایکی
کوزل جوجوق صاحبسی اولان کنج همشیره سی چوق
سویوردی . برکون بونکنج همشیرینی کدرندن چیلغین برحاله
مکتبهده کوردک . قوجانی آنادولون اوکا بر اورتاقه برابر
کلشیدی . بو ، یکی زوجیه خدمتی اولق دیمکدی . بو حال
قارشیسنده برخرستان همشیره سی ایچون نهدورلو المرد دویارسه
شمس الدین ده عینی المردی دویارق چیلدیردی . همین محکمیه
مراجعت ایتدی . بوشنه چالیشدی . محکمده استنزا ایله
قارشیلانندی و « بر آدمک برقادیندن فضله آلمسی یا کلشدر
دیمکه بزم دیخ علمنده کفرده بولونویورسک » دیه تحقیرله
معروض قالدی .

ايسەتەدىكىگىز يولدا قىل ايدە بىلەرسىز ، بى براسىر حالە قويايلىرسىز . فقط نەم حەرتى بولدى ، اسلامىتە اولەتەمىل كورويورمىك اولىرى الله صاحىدى ، قىلچە بنا اولونان پك يوكىك ، پك مەشەع برىنا كورويورم . يازىكە ايچىدە قىل يوق ، روح يوق ، بركون قىلچاق ، وايچىدە كىلىرى دىقەحق ، بونلر شمس الدىنىك سويلەدىكى شىلردن برايكى جەلدەر . چوق كىمەلەر اورادە كىندى آرزولر يە شمس الدىنى مەدافە ايدىيورلردى بر مىر آلاى الى اونك اوموزىنە قوياق « تحصيل ايتدىك قوللەردە بويوك واپى برەم اولاسىن » دىدى . بر باشقىسى اوكا طائى برادا ايله « بزم پروتستان امامز » دىە خەتاب ايدىيوردى . قاضى اونكە ملتەتە قونوشويور اوكا ازىر جامەلەرىك اك بويوكىدە ، بروغۇ وىرمىسى ، تەكلىف ايدىيوردى . فقط ھەكس بويە دكلىرى ، حاضرون آراستە بولونان اماملەردە حەت و نەرت سوك درجە و ارييوردى .

نەپەت شمس الدىن بدل نەدى آتەسە قرار وىرىلدىكى اغلان اولدى .

او آتەم شمس الدىن مەكتەپە دوندى . اوحر بر آدم اولارق يەك سالونە يوروركىن بزم ايچون ايدىيا قىلواش عەدىتەكەز عەمدەن يە زە دوندىكىكى حەس ايدەك ھەمىزى ھىجان وسورو استىلا ايتشىدى . ھەشى بونكە يەتمەشىدى . ھەنوز بولندە آجى وظالم تەجرىبەلر باقىدى ، بوجەند اواق اوزۇر ھالەتى ط فەند ترك ايدىلدى . اونك مەكتەپە وجودە كىتەردىكى تائىر پك مەمەدر . مەكتەپ مەنوى حەتەندە شمس الدىنىك تەصرى بردونوم نەقەسنى اشارت ايدىر .

مەكتەپە شمس الدىن « كىچ خەستەلەر كوكلى طەجەبى » نك دعوئە شەب ايدىن ايلك طەبەدو . ايكى سەھ ، عىنى نك ازلرى اوستەندە اونك ايتالە يورودى . وبويلىك سەنەك كونلەندە سوزلر يە افعالە شمس الدىنىك حەتلى آتە وقانە يازىش حەقى براخىل حەتلى اولدى .

شىمدى دىكزلرك او بر اوچەند كەن سىسلر بزم خەبرور : شمس الدىن ازىرەك بركارەندە وجودى دىك دەشەك بولۇش ، رە فصل اولدى ؟ كىمەلر اولادوردى ؟ ازىرەك انسانلرى بونى ھىچ بىلمەيور . فقط بىر بىر بىلورۇز : شمس الدىنىك مەدى وارلى قاتلار ك خەجەرلە بارچالاندى ، روحىدە اللەك قەسەتلى ساپەسندە خلاصكارلە بوز بوزم قاوشمە كىتەدى .

قىزىل چوللا بازار آتەلى

۳۰ نۆۋ ۱۳۹۹

روايتەندە كىندى ازىرەك كورور . يولە بياضلر كىنەش (برى) سى اوكار ھەركەت ايدىر و توقىف ايدەندە عىسكەرلى كىر . توركار آراستە ملتەرىك قورى عەندەندە و كور تەصەندە نەرت ايدىن سەبى دوستلر مەن و اردى ، ديوان حەردە اونلردن مەلۇت كورە بىلەردە . قارە شەلە [۱] شمس الدىن تارلانك آرقە قاوسەندە حەقەرق تارلادەن تارلايە مەكتى احاطە ايدىن عىسكەر خەتلى كەيدىلر . ازىرەك كىتەيدىلر . شمس الدىن ايرتسى كون كىندىنى مەكتەپە تەسلىم ايتدى . شمس الدىنىك عىسكەرلىكەندە قور تارلىسى ايچون لازم اولان بارە بوز دولارە باغ اوليوردى . مەستەر بوجەنە بويارەك الى دولارە تارلك ايدە بىلورورق ، بوشادە (بوسون) دە اقامت ايدىن بر دوسەند تەغ سورتە الى دولار آلدق . ايكى سەھوكر بو دوستە قونوشوركىن بركون بوسون سوقا تەلەندە دولاشدىنى ائشادە بويارەنى كوندەرك لازم كەلدىكىكى حەس ايتىش اولەيدىنى سويلەدى . ھەدىسى تەزە صرف ايتىدىكىمىز سويلەدىكەم زەمان چوق مەن اولدى .

شمس الدىن ھەتە بدل نەدى تەكلىف ايتدى ، ھەتە بدل نەدىنىك قبول و ياعەم قولى مەذاكرە ايدىيوردى ، بىلورورقە قرار حەت باخود اولوم دىمەكدر . اونى چوق سەھەن بىلر كى مەكتەپ غروب غروب خەستەلەر طەبەسى شمس الدىن ايچون دعا ايدىيوردى . اللەند نىياز ايدىيورقە ھەشە رەغما سەكتە قادار شمس الدىن حەتەك مەشەبە ، عىسى يە صادق قالسىن . ھەتە بوسەتەلى مەذاكرە ايدىركەن قاضىدە داخل اواق اوزۇرە ازىرەكەك يوكىك سەبىل و عىسكەرى شەخەتلىر اوراى دولودومەشىدى . حاضرون آرەسەندە شمس الدىن طرفى ائزام ايتەلر ايچون ائفاع ايدە بىلەكە كىش فەكرلى بىر ھەلر واردى . تەشكر اولونورقە قاضىدە كىش فەكرلى و دوست كورويوردى

مەكتە باشلامەن اول قاضى فەصلى ايله اوكا سورويور : « ايچون فەستەن بياض سارەنى چەقاردە ؟ شمس الدىن جواب وىريور : چونكە بىر خەستەلەر . سواللر بر نوچوق ، سەتەند فەسلە اوزايور و دىقەندە دىقەنە اورا سەمەن ايله دوليوردى ، اونك خەوابلرى ھەپ نازك ، آچىق و قەللى ايدى . » (بخا اولدورە بىلەرسىز) دە يوردى . بى [۱] قارە ھەم دىدىكى بوقارەدە سەنى كەن قەل برادىرى مەيدە بىر اولەحق چونكە ازىرەك ھەركە قارەدەنى كەمەشەد . مەستەر بىرەج توركار آراستە كىندى تورك ھەي كەستەردى . تورك ھەيلى نەجەسى اولەرق ازىرەدە (آمەرىقان تورك مەخادە جەمەتى) نى تەسلىم ايتدى . مەككە جەمەتكە سەنى اون بىش كون ايچەندە (آمەرىقان تورك قەللى) نەمەنەق اولدى . ازىرەك استەدەلە كىندى كىندە قەللى .